

- 17.00 Služenje kao susretište crkvenih
i društvenih službâ (*dr. Ante Vučković*)
Rasprava

Četvrtak 24. siječnja

- 9.00 Volonterstvo kao novi oblik
crkvenoga služenja (*Gordan Črpić, prof.*)
Rasprava
Odmor
- 10.30 Nove pastoralne mogućnosti crkvenih službâ (*dr. Pero Aračić*)
Rasprava
Odmor
- 11.45 Euharistijsko slavlje (crkva Dječaćkoga sjemeništa)
Poslije podne
- 15.30-17.30 Plenarna rasprava
Zatvaranje Tjedna (*prof. dr. Josip Baloban, dekan KBF-a*)

POZDRAVI NA OTVARANJU XLII. Teološko-pastoralnoga tjedna (2002. godine)

MONS. JOSIP BOZANIĆ

Nadbiskup zagrebački, predsjednik HBK i Veliki kancelar KBF-a
Zagreb-Vočarska 106, 22. siječnja 2002.

Kao zagrebački nadbiskup i veliki kancelar Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sve vas srdačno pozdravljam na početku XLII. Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike; pozdravljam preuzvišenog apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giulia Einaudi, oce nadbiskupe i biskupe, oce provincijale i majke provincijalke, predstavnike sestrijskih kršćanskih zajednica, predstavnike građanskih vlasti, veleučenog Rektora Zagrebačkog sveučilišta, braću svećenike, redovnike, sestre redovnice, Kristove vjernike laike i sve cijenjene goste.

Zahvaljujem našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu za organizaciju ovog jedinstvenog skupa Katoličke Crkve u hrvatskom narodu. Tema ovogodišnjeg Teološko-pastoralnog tjedna je: »Službe u Crkvi – crkvenost službâ«.

U naslovu Tjedna se pojavljuju dvije riječi u dva oblika, a to su riječi: služba i Crkva. Kao da se želi naglasiti: Crkva je služba i služeći se dosiže crkvenost. Krist je rekao: »Ja sam posred vas kao onaj koji posluhuje« (Lk 22,27). Kristova prisutnost među ljudima kao onoga koji služi ne očituje se samo u neizmjernom daru Duha Svetoga, nego i u neprolaznom daru crkvene institucije. Crkva je vidljiva prisutnost Krista koji služi, a to će reći da je Crkva ministerijalna, služiteljska stvarnost. Crkva je sva ministerijalna. Ona kao takva nije u službi same sebe, već je u službi spasenja ljudi.

Ako je pak narav Crkve služenje, nema nikoga u Crkvi koji nije uvučen u to služenje koje jest Crkva i to još prije nego li je uključen u služenje što ga vrši Crkva. Sve je to osvijetlio Drugi vatikanski sabor. Ovdje mislim u prvom redu na dogmatsku konstituciju »Lumen gentium« kao i na dekrete: »Presbyterorum ordinis«, »Ad gentes« i »Apostolicam Actuositatem«. Oni traže od nas teološko produbljenje sadržaja i značenja služenja u Crkvi, kao u zaređenih tako i u ustanovljenih ili jednostavno priznatih službenika.

Ivan Pavao II. u apostolskom pismu »Novo millennio ineunte« kaže: »Nužno je stoga da Crkva trećega tisućljeća potiče sve krštene i potvrđene na posvješćivanje vlastite aktivne odgovornosti u crkvenom životu. Pored zaređene službe, ostali službenici, ustanovljeni ili pak jednostavno priznati, mogu se razvijati u korist čitave zajednice, podupirući je u njezinim mnogovrsnim potrebama: od kateheze do liturgijske animacije, od odgoja mladih do najrazličitijih izraza ljubavi« (br. 46).

Draga braćo svećenici, draga braćo i sestre, neka i ovaj Tjedan pomogne svima nama i čitavoj Katoličkoj Crkvi u hrvatskom narodu da se unutar naših kršćanskih zajednica pruži prostor svim darovima Duha Svetoga. Jer, kako naglašava Papa, »jedinstvo Crkve nije uniformiranost, već organska cjelovitost opravdanih različitosti« (NMI, 46).

A svi smo pozvani napraviti od Crkve dom i školu zajedništva, što kao veliki izazov stavlja pred nas apostolsko pismo: »Ulaskom u novo tisućljeće«.

GIULIO EINAUDI

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Draga braćo i sestre, drago mi je što na početku rada ovogodišnjeg Teološko-pastoralnog tjedna mogu iskreno pozdraviti sve sudionike i poželjeti uspjeh u radu, da se svi okoristite i obogatite predavanjima koja ćete slušati, prigodom održavanja ovog Skupa, namijenjena prvenstveno svećenicima. Tema Tjedna »Službe

u Crkvi – crkvenost službâ«, bit će obrađena, kako se može vidjeti iz programa, pod raznim vidicima. Polaganjem ruku svi smo mi, biskupi i svećenici, od Duha Svetoga primili dužnost i obavezu služenja. Naše poslanje u biti jest služenje Crkvi. Ovi su nam dani lijepa prigoda da produbimo svijest u odgovornosti koju imamo pred Bogom, Crkvom i svijetom i da sami sebi postavimo pitanje kakvo je naše služenje. Svećeničko zvanje jest posebno zvanje, jer u temeljima stoji Božji poziv i upravo zbog toga što nas je Bog svakoga pojedinog pozvao, naš odaziv nas obvezuje da dostojno svojim životom i služenjem opravdamo povjerenje koje nam je sam Bog iskazao. Sveti Otac Ivan Pavao II. jednom prilikom nam se obratio ovim riječima: »Predraga braćo u svećeništvu, često se moramo zaustaviti u molitvi i razmatrati o tajni našeg zvanja, srcem punim divljenja i zahvalnosti Bogu za ovaj tako neizmjerni dar. Neka i ovaj Teološko-pastoralni tjedan bude za sve sudionike trenutak zaustavljanja i razmišljanja, kako bi mogli što bolje osmisliti svoje poslanje u služenju na koje smo pozvani. Amen.

PROF. DR. BRANKO JEREN
Rektor Sveučilišta u Zagrebu

Preuzvišeni oče nadbiskupe zagrebački, ekselencijo Apostolski Nuncije, preuzvišeni oci nadbiskupi, biskupi i svi nazočni, a posebno dragi naš Dekane Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Velika mi je čast i posebna nagrada biti i po četvrti put od kada sam rektor Zagrebačkog sveučilišta ovdje s vama, pogotovo danas kada se radi o temi ovog Pastoralnog tjedna, jer kako je već kazano, služiti je radost, a radost znači optimizam. Služiti moramo i u zgodnim i u nezgodnim vremenima, pa to znači optimizam. Moto moga rektorskog mandata je: »Zajedništvo u različitosti«, a zajedništvo je jedino moguće kada postoji služenje, a ne naređivanje. I nadam se da će i riječi i poruke koje će ovdje biti izrečene, i s ovog Pastoralnog tjedna, otići ne samo u naše crkve, nego će biti poruka cijelom narodu, mnogima, da trebamo služiti. I kada budemo služili, bit će dobro svakoj zajednici; bit će dobro hrvatskoj Crkvi i cijelom hrvatskom narodu. I upravo s tom željom da poruke Pastoralnog tjedna budu poruke optimizma, želim puno uspjeha Pastoralnom tjednu i svakako želim svima nama osobnog zdravlja, jer kao što vidite u služenju nam neki puta treba i zdravlja. Živjeli!

PROF. DR. SLAVKO KOVAČIĆ
Dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

Vrlo se rado pridružujem u ime Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, već izrečenim pozdravima, čestitajući Katoličkom bogoslovnom fa-

kultetu Sveučilišta u Zagrebu – kao organizatoru ovog Pastoralnog tjedna – što već u dugom slijedu godina uspješno uspijeva izabrati zaista važnu temu koja odgovara izazovima vremena, zatim naći vrsne predavače, organizirati sve što je potrebno, tako da ova velika dvorana biva ispunjena mnoštvom pastoralnih djelatnika iz svih hrvatskih biskupija. Ujedno želim da ovogodišnja izlaganja i rasprave što više pridonese nalaženju novih i boljih rješenja u razvoju crkvenih službi, primjerenu sadašnjim potrebama i mogućnostima evangelizacije i evangelizatora, posebno da potakne življe uključivanje vjernika laika u pastoralne djelatnosti naše Crkve, a da se pri tom ne stvori neka nova vrsta crkvene birokracije, nego da se svi poput prvih kršćana što predanije i kreativnije uključimo u to djelo, pod vodstvom apostolskih nasljednika, na slavu Božju, duhovno i svako drugo dobro katoličkih vjernika i svih ljudi dobre volje.

Hvala!

Brzozjav Svetomu Ocu Ivanu Pavlu II.

Sua Santità
Giovanni Paolo II
Città del Vaticano

Beatissimo Padre,

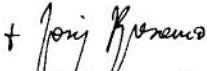
all'interno della XLII Settimana Teologico-pastorale (22–24 gennaio 2002), promossa dalla Facoltà Cattolica di Teologia dell'Università di Zagabria, viene trattato il tema »Ministeri nella Chiesa e l'ecclesialità dei ministeri«. Anche quest'anno a Zagabria sono convenuti i vescovi croati, moltissimi operatori pastorali, specialmente i presbiteri della Croazia e della Bosnia ed Erzegovina, nonché quelli operatori che rispondono ai bisogni pastorali dei fedeli croati all'estero. Tutti vogliono approfondire i diversi modi e i diversi ruoli di servizio ecclesiale e rileggere la propria immagine della Chiesa nel mondo contemporaneo. I partecipanti di questo simposio intendono riscoprire sempre di più e far vivo il volto di un'*Ecclesia* quale si qualifica come una comunità vivente di uomini e donne che rispondono all'invito divino di costruire il popolo della nuova alleanza per sperimentare nell'oggi della loro storia il dono dell'*opus salutis*. A ciò si raccorda anche la dimensione ministeriale, che articola il corpo della Chiesa secondo i doni suscitati dallo Spirito nella pluralità dei servizi esercitati per l'utilità di tutti.

Trovandoci in mezzo alla Settimana della preghiera per l'unità dei cristiani, noi, riuniti qui in una comunità di studio e di preghiera, vogliamo altresì assicu-

rarLa la nostra partecipazione vigorosa agli sforzi e alle suppliche rivolte a Dio, perché realizziamo la preghiera di Gesù »ut unum sint«, vivendo nella pace il vero senso del nostro cammino nel corso della storia terrena.

Sperimentando la profonda comunione e cogliendo rettamente la propria identità ecclesiale chiediamo la Sua benedizione apostolica.

Zagreb, il 22 gennaio 2002

+
 † Josip Bozanić
 Arcivescovo di Zagreb

Prijevod brzovanja Svetomu Ocu Ivanu Pavlu II.

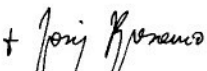
Sveti Oče,

U okviru 42. Teološko-pastoralnoga tjedna (22.–24. siječnja 2002.), koji organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, obrađuje se tema »Službe u Crkvi – crkvenost službâ«. I ove su se godine u Zagrebu okupili hrvatski biskupi, mnoštvo pastoralnih djelatnika, a osobito prezbiteri iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, kao i oni pastoralni djelatnici koji se brinu o potrebama hrvatskih vjernika u inozemstvu. Svi oni žele produbiti različite načine i uloge crkvenoga služenja i ponovno razmatrati vlastitu sliku Crkve u suvremenome svijetu. Sudionici ovoga simpozija kane sve više otkrivati i oživjeti lice Crkve koja je živa zajednica muževa i žena koji odgovaraju na Božji poziv na stvaranje naroda novoga Saveza, kako bi u današnjici svoje povijesti živjeli dar djela spasenja. S time se povezuje i dimenzija služenja, odražavajući tijelo Crkve prema darovima potaknutim Duhom Svetim u mnogovrsnosti službâ vršenih na korist svijetu.

Nalazeći se usred *Molitvene osmine za jedinstvo kršćana*, mi, okupljeni ovdje u zajednicu studija i molitve, želimo Vam zajamčiti svoje gorljivo sudi-oništvo u naporima i molitvama upućenima Bogu, kako bismo ostvarili Isusovu molitvu »ut unum sint«, živeći u miru istinski smisao našega puta u tijeku zemaljske povijesti.

Živeći iskustvo dubokog zajedništva i ispravno shvaćajući vlastiti crkveni identitet, molimo Vaš apostolski blagoslov.

Zagreb, 22. siječnja 2002.

+
 † Josip Bozanić
 nadbiskup zagrebački

SEGRETERIA DI STATO

PRIMA SEZIONE · AFFARI GENERALI

Vatikan, 28. siječnja 2002.

Preuzvišeni Gospodine,

Svetoga Oca ste svojim cijenjenim pismom od 22. siječnja upoznali s održavanjem 42. po redu Teološko-pastoralnog tjedna, koji je bio posvećen crkvenim službama i u kojemu su sudjelovali brojni biskupi i svećenici iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine te hrvatski dušobrižnici u inozemstvu.

Sveti Otac Vam na tome najljepše zahvaljuje te žarko želi da gore spomenuti svake hvale vrijedan skup, koji je – kao i predhodnih godina – priredio Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu i koji je nastojao pružiti svoj poseban doprinos stalnoj izobrazbi klera i drugih dušobrižničkih djelatnika, bude novi poticaj učinkovitijemu oživotvorenju poslanja Crkve u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Njegova Svetost također vrlo rado i od srca udjeljuje zamoljeni apostolski blagoslov Vama, prirediteljima i svim sudionicima 42. teološko-pastoralnog tjedna.

Priopćujući Vam ovo, koristim prigodu da Vam očitujem svoje poštovanje i da Vas srdačno pozdravim,

Vašemu preuzvišenom gospodstvu odani u Kristu Isusu

nadbiskup Leonardo Sandri
zamjenik za opće poslove Državnoga tajništva

Preuzvišeni gospodin
mons. Josip Bozanić
nadbiskup metropolit zagrebački
Kaptol 31
HR - 10000 ZAGREB

Pozdravni govor na otvaranju Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike u Zagrebu (2002.)

Srdačno pozdravljam nadbiskupa Josipa Bozanića, kancelara KBF-a u Zagrebu, veleposlanika Svete Stolice msgr. Giulia Einaudia, cijenjene nadbiskupe i biskupe, poštovane redovničke poglavare/poglavarice, poštovanog Rektora Papinskog hrvatskog zavoda Sv. Jeronima u Rimu dr. Juru Bogdana, poštovane kolege profesore, drage svećenike, redovnice i vjeroučitelje, poštovanog Rektora Dječaćkog sjemeništa dr. Jurja Batelju, cijenjenog rektora Sveučilišta prof. dr. Branka Jerena, poštovane predstavnike sestrinskih crkava, predsjednika (predstavnik) mešihata islamske zajednice, cijenjene predavače, drage sudionike ovog Tjedna, poštovane goste i napose predstavnike sredstava javnog priopćavanja.

42. Teološko-pastoralni tjedan stavio je u središte pretresanja i razmišljanja Službe u hrvatskoj Crkvi i crkvenost istih. Tjedan polazi od već povijesno etabliranih i jasno hijerarhijski strukturiranih službi koje pripadaju klericima. No, ovaj Tjedan želi dati impulse za reformiranjem i osvježanjem postojeće pastoralne prakse hrvatske Crkve u kojoj se osjeća velika, hitna, potreba za otvaranjem službi vjernicima laicima u našoj Crkvi. S jedne strane, imamo sve manje svećeničkih i redovničkih kandidata, koji su dosada popunjavali službe u Crkvi. S druge strane, u posljednjih desetak godina u Hrvatskoj je teološki studij završilo na stotine vjernika laika, koji jednog dana mogu postati kritičnom masom ukoliko oni ne pronađu svoje pravo i opravdano mjesto, ponajprije u krilu Crkve koja ih je iznjedrila, a isto tako i u krilu društva kojeg su ravnopravni članovi i graditelji njegove budućnosti.

Crkve u Zapadnoj Europi, koje nisu bile u polustoljetnoj »društvenoj getoizaciji«, nekoliko godina poslije II. vatikanskog koncila, održavajući nacionalne sinode svojih biskupija, odvažile su se iskoraknuti u svojoj pastoralnoj praksi i pozvale su u život različite laičke službe. Ne može se reći da je temeljni razlog takvom iskoraku bilo samo opadanje svećeničkih zvanja. Otvaranje prema laicima i njihovo angažiranje u sveukupnoj pastoralnoj djelatnosti Crkve bilo je čitanje »znakova vremena« i prepoznavanje kairosa u kojem su se te crkve našle. Na početku trećeg tisućljeća u tim crkvama vjernici laici, bilo u smislu punog zaposlenja bilo u smislu dobrovoljnosti, čine uočljivu većinu, dok klerički dio pastoralnih djelatnika čini manjinu. Sve to u Zapadnoj Europi nije išlo bez poteškoća i velikih problema, pa i negativnih posljedica za život tih crkava.

Hrvatska Crkva živjela je u svojevrsnoj »društvenoj getoizaciji« punih 45 godina. Nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj 1990. godine otvorile su se nove mogućnosti života i djelovanja Crkve. Jesmo li u toj novoj situaciji u odnosu na vjernike laike učili na pogreškama zapadnih crkava i istodobno otvarali nove mogućnosti aktivnog angažmana vjernika laika u Crkvi? Katolici, vjernici

laici čine većinu hrvatskog pučanstva. Prema posljednjim relevantnim znanstvenim istraživanjima 85% hrvatskog pučanstva izjasnilo se pripadnicima katoličke Crkve. Usprkos takvog stanja hrvatska Crkva na početku novog milenija suočava se s pojačanom liberalno-neomarksističkom »društvenom getoizacijom«. No, o tome malo kasnije.

U središtu ovogodišnjeg TPT-a nalaze se i nove službe unutar hrvatske Crkve. Misli se na službe u koje bivaju pozivani vjernici laici, kako profesionalno (puno radno vrijeme) tako i poluprofesionalno (dakle honorarno). Jednako tako misli se na službe koje će laici vršiti dobrovoljno. Te službe su novi i kod nas premalo prakticirani oblik crkvenog služenja, kako nam sugerira jedan naslov iz ovogodišnjeg predavanja. Katolička Crkva u Hrvatskoj, koja je na jedinstven način prisutna na ovom Tjednu, pred ozbiljnom ja zadaćom pristupanja ustanovljenju različitih laičkih službi unutar hrvatske Crkve. Tom projektu trebaju ozbiljno pristupiti hrvatski biskupi, hrvatska teološka učilišta, župnici, te posebno toliki vjernici laici. Radi se, ustvari, o crkvenom i pastoralnom projektu koji već kasni. Ne ostvari li se on, nadolazeći naraštaji će nas za to prekoravati. Crkva u doba komunizma, uz svojevrstu tradicionalnost i statičnost, pokazala je veliku pronicljivost i dinamičnost razvijajući pastoralne modele zavidne pastoralne efikasnosti. No, doba tih modela je prošlo i treba tražiti nove pastoralne modele efikasne za demokratsko, pluralno i civilno društvo. Modele u kojima će crkvenost i nadalje biti življenje ideala Kraljevstva Božjega i u kojima će Crkva biti zajednica-ustanova služenja svakom čovjeku dobre volje u ovom hrvatskom društvu.

Crkva u Hrvatskoj nalazi se pred novim izazovima crkvene i društvene vrste. Ako ustanovljenje novih crkvenih službi spada u pozitivne crkvene izazove, onda u negativne društvene izazove ide svakako novi pokušaj »društvene getoizacije« katoličke Crkve u Hrvatskoj. Društveni izazov počeo je s mijenjanjem blagdana Sv. Triju kraljeva, nastavio se poricanjem izbora prof. dr. Tomislava Ivančića kao teologa za rektora Zagrebačkog sveučilišta, poricanjem teologije kao znanosti i poricanjem mjesta Katoličkog bogoslovnog fakulteta u sveučilišnoj zajednici. Izazov se pojačava poricanjem odredbe Međunarodnog ugovora o odgoju i obrazovanju koji govori: »Odgojno-obrazovni sustav u javnim predškolskim ustanovama i školama, uključujući i visoka učilišta, *uzimat će u obzir vrijednosti kršćanske etike*« (čl. 1. t. 2). Ako već poricanje izbora rektora Ivančića, koji je u međuvremenu dao ostavku, nije formalno-pravno uspjelo, te ako nije osporena znanstvenost teologiji i mjesto KBF-a na Sveučilištu, još uvijek se uspijeva hrvatsku javnost, a isto tako i sveučilišnu javnost držati u svojevrstnoj napetosti i u neizvjesnosti. Dekan Filozofskog fakulteta poslao je svim dekanima Sveučilišta u Zagrebu elaborat pod naslovom »*Razmatranja o nesuglasnosti s Ustavom odredbe članka 1. stavak 2. Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske o suradnji na području odgoja i kulture iz 1996. godine*«. Cilj je jednostavan, naime, preko Senata Sveučilišta u Zagrebu tražiti potporu za ovu

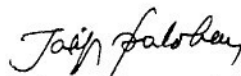
inicijativu pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Poslije poricanja spomenute odredbe i navedenog Ugovora za očekivati je i nova poricanja drugih odredbi i drugih ugovora.

Tražena i u javnosti poticana liberalno-neomarksistička »društvena getoizacija« Crkve i »getoizacija teologa« je veoma ozbiljan pokušaj pojedinaca i pojedinih ustanova u hrvatskom društvu. Treba se ozbiljno suočiti sa spomenutom inicijativom koja želi staviti u pitanje konfesionalni vjeronauk u školi i vjerski odgoj u vrtićima. Ne smije se također zaboraviti da je u početku te inicijative stavljeno u pitanje mjesto KBF-a, pa prema tome i drugih teoloških učilišta unutar sveučilišne zajednice, a time i vraćanje povijesti 50 godina unatrag kada je KBF ne voljom sveučilišne zajednice već političkom odlukom bio izbačen iz Zagrebačkog sveučilišta, iz doma koji je on od početka gradio. Time se previđa sva demokratska dostignuća i standarde, koji vladaju u demokratskoj Zapadnoj Europi s obzirom na položaj Crkve i teologije u društvu. Tražena »društvena getoizacija« Crkve i teologa je stvar koja mora u jednakoj mjeri pogađati, zamisliti i na određene akcije potaknuti, kako svakog vjernika laika tako i svakog svećenika i biskupa.

Stoga službe u Crkvi i crkvenost službâ o kojima će sudionici govoriti i raspravljati na ovom Tjednu traže punu ozbiljnost, crkvenu odlučnost i građansku hrabrost, osobito za vremena kojima idemo ususret.

Svim predavačima želim pronicljivost Duha, te plodnu i uspješnu komunikaciju sa slušateljima. Svim vama, dragi sudionici, želim da se obogatite predavanjima, korisnim raspravama, te međusobnim prijateljskim susretima. Proglašavam 42. TPT za svećenike u Zagrebu otvorenim.

Zagreb, 22. siječnja 2002.

Prof. dr. sc. Josip Baloban,
Dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu